

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Jätealan lainsäädäntökatsaus

– ja vähän muutakin

Ympäristöneuvos Anna-Maija Pajukallio
Jätehuoltopäivät 4.10.2016, Kalastajatorppa

Esityksen sisältöä

- EU:n kiertotalouspaketti
- **Hallitusohjelman toimeenpanosuunnitelma ja jätteet**
- Jätelain muuttaminen – työryhmä
- Jätesäätelyn keventäminen
 - EoW
 - MARA- ja MASA-asetukset
- Kierrätyshankkeita ja häiriötilanteita
- VALTSU
- Julkaisuja

EU:n kiertotalouspaketti

- Komissio antoi 2.12.2015 paketin

- Sisältää

1. Kiertotalouden toimintaohjelman

2. Ehdotukset kuuden jätealan direktiivin muuttamiseksi

- Jäte-, kaatopaikka-, pakkaus- ja pakkausjäte-, romuajoneuvoja, paristoja ja akkuja sekä sähkö- ja elektroniikkalaiteromua koskevien direktiivien muuttaminen

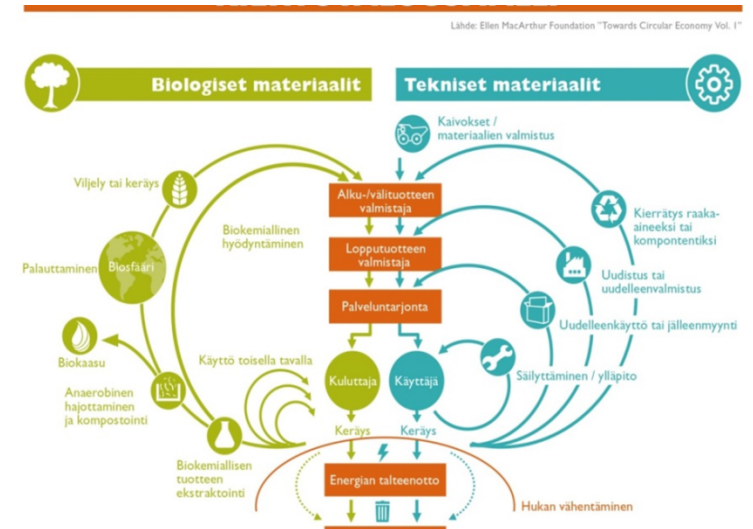
Linkki dokareihin:

<http://www.ym.fi/fi-FI/Ymparisto/Kiertotalous>

- Lisäksi tekeillä mm. **Tiedonanto Waste to Energy**

- Annetaan vuoden 2016 loppuun mennessä
- Taustalla konsulttiselvitykset
- Suomi vaikuttanut ennakolta mm.

Rakennus- ja pakkauspuujätteen elinkaariarviointi ja
biopolttoaineet

Kiertotalouden toimintaohjelma

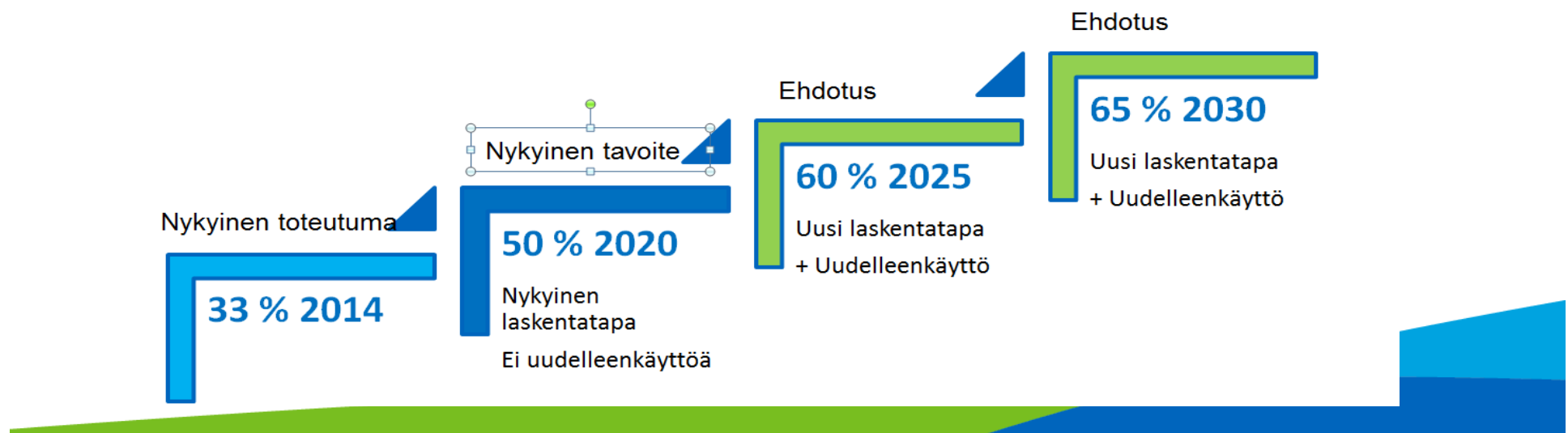
”Closing the loop” COM(2015)614

- Tarkastellaan toimia, joihin EU-tasolla on ryhdyttävä kiertotalouden edistämiseksi
- Tämän lisäksi tarvitaan toimia kaikilla tasoilla: jäsenmaat, alueet, kunnat, elinkeinoelämä, kansalaiset
- Toimia tarkastellaan eri osa-alueilla:
 1. **Tuotanto** *ecodesing, kiertotalous-BREF, SVHC ...*
 2. **Kulutus** *ympäristömerkinnät, kestävät hankinnat, takuu ...*
 3. **Jätehuolto**
 4. **Kierrätysmateriaalien markkinat** *lannoitedirektiivi, sääntelyn rajapinnat ...*
 5. **Sektorikohtaiset toimet** *muovi, ruoka, kriittiset aineet...*
 6. **Innovaatiot ja investoinnit**
 7. **Seuranta**
- Toimintasuunnitelman **päätelmät** hyväksyttiin 20.6. ympäristöneuvostossa

Jätedirektiivimuutokset

- Muutosehdotusten käsittely neuvoston ympäristötyöryhmässä jatkuu koko Slovakian pj-kauden ajan.
- Euroopan Parlamentin valiokuntien äänestykset ovat loka-marraskuussa 2016 ja täysistunnon äänestys todennäköisesti vuoden 2017 alussa.
- Joulukuun ympäristöneuvostossa Pj-maa esittää tilannekatsauksen direktiivien valmistelusta.
- Suomelle keskeisiä kysymyksiä mm. uudelleenkäyttö, kierrätystavoitteet, tuottajavastuun yleiset vaatimukset

Toimintasuunnitelma strategisen
hallitusohjelman kärkihankkeiden
ja reformien toimeenpanemiseksi

BIOTALOUS JA PUHTAAT RATKAISUT

KÄRKIHANKE 3: KIERTOTALOUDEN LÄPIMURTO, VESISTÖTKUNTOON

Toimenpide 1: Valmistellaan kierrätystä edistävää sääntelyä ja ratkaisuja

Aikataulu (kk/vvvv) ja vaiheistus		
Vaihe 1	Uudistettu maarakentamisen asetus annetaan.	3/2016
	Maa-ainesasetuksen taustaselvitys.	2016
Vaihe 2	Vaikutusarviointi kuntien jätehuollon yksinoikeuksien rajaamisesta ja muut tarvittavat selvitykset toteutetaan.	2015–2016
	HE annetaan.	2016
Vaihe 3	Valtioneuvoston periaatepäätös valtakunnallisesta jätesuunnitelmasta valmis.	12/2016
	Selvitys ei enää jätettä -säädösten tarpeesta. Mahdollisten kansallisten säädösten valmistelu aikataulutetaan myöhemmin.	12/2016
Vaihe 4	Selvitys orgaanisen jätteen kaatopaikkakiellon vaikutuksista ja lisäsääntelyn tarpeesta.	2017
	Lainsäädäntömuutokset toteutetaan alustavan arvion mukaan.	2017–2018
Vaihe 5	Hankkeiden kokonaissuunnitelma valmis	6/2016
	Kilpailutus	2016
	Hankkeet toteutettu	12/2018

Jätelain muuttamista koskeva työryhmä - taustaa

Hallitusohjelmassa on kirjaus *”Muutetaan jätelakia siten, että kunnille jätelaissa annetut yksinoikeudet rajataan asumisessa syntyviin jätteisiin alueelliset erityispiirteet huomioiden.”*

Ympäristöministeriö on teettänyt muutoksesta vaikutusarvioselvityksen.

- Vaikutusten arviointi kunnan vastuun rajauksesta yhdyskuntajätehuollossa, Ympäristöministeriön raportteja 20/2016

Samanaikaisesti on ollut vireillä hankintalain uudistus (hallituksen esitys HE 108/2016 vp), jolla on myös vaikutuksia kuntien järjestämään jätehuoltoon.

- Kiristyvät sidosyksiköiden ulosmyyntirajat (10 % -> 5% ja 500 000 €), TSV-palvelun epäselvä asema, avoimuusmenettely

HE-valmistelun yhteydessä sovittu, että YM perustaa työryhmän laatimaan jätelain vastuurajasta koskevaa uudistusta, jonka yhteydessä tarkastellaan myös jätelain ja hankintalainsäädännön rajapintoja.

Työryhmän toimikausi ja tehtävät

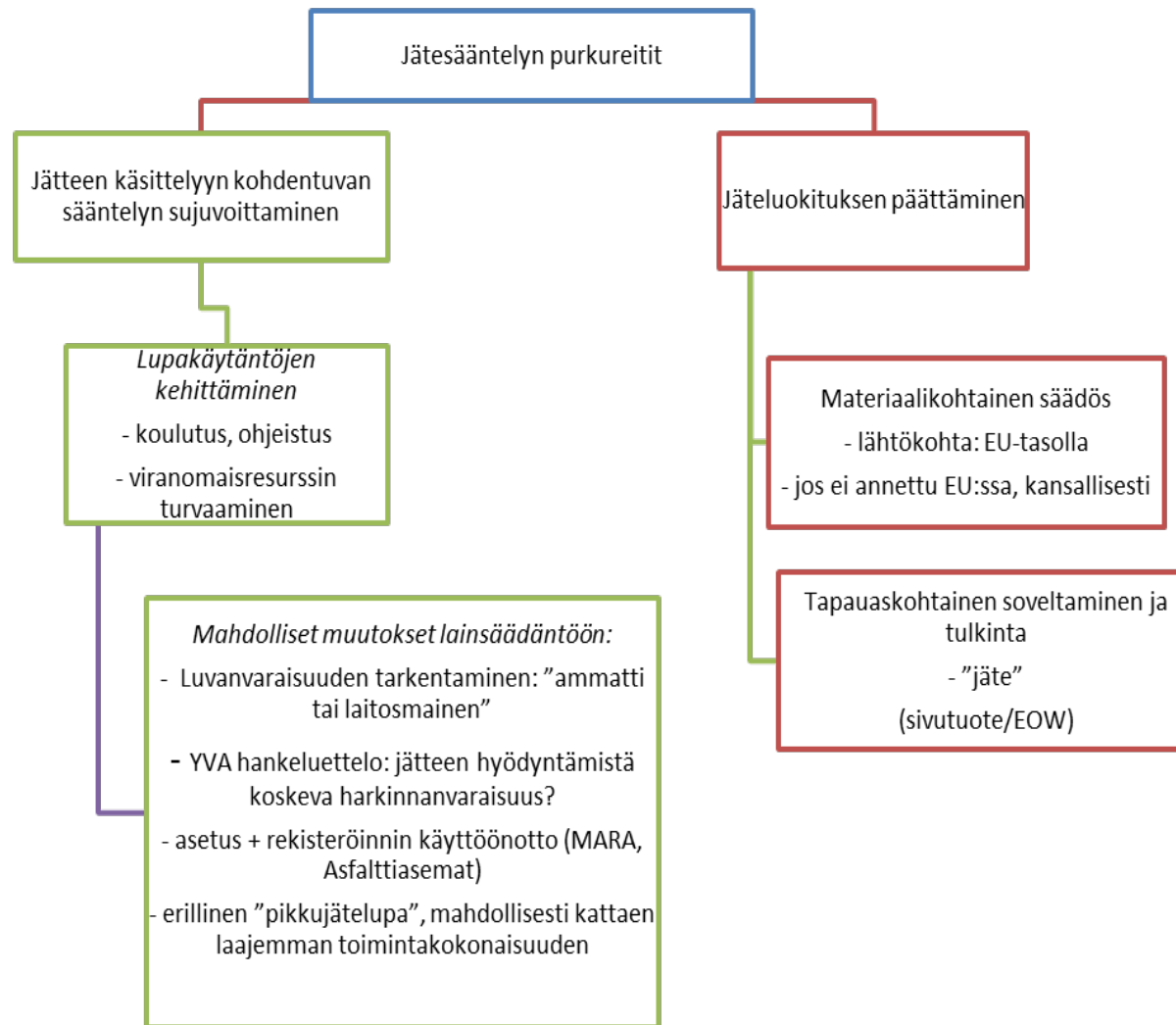
- Työryhmän toimikausi 22.8.2016-31.1.2017
- Työryhmän tehtävä: valmistella jätelainsäädännön yhdyskuntajätehuollon vastuunjakoa koskevaa uudistusta ja samassa yhteydessä tarkastella myös jätelain ja hankintalainsäädännön yhteensovittamista ja tehdä näitä koskevat ehdotukset vaikutusarvioineen.
- Työn tueksi YM on käynnistänyt **selvityksen**, jossa tarkastellaan erityisesti muuttuvan hankintalainsäädännön vaikutuksia jätelain 33 §:n mukaisen kuntien toissijaisen jätehuoltovelvollisuuden toteuttamisen oikeudellisiin edellytyksiin ja reunaehtoihin.
 - Mikko Alkio selvityksen tekijänä
 - Selvityksen on tarkoitus valmistua 31.10.2016 mennessä.
- Jäsenet pj kansliapäällikkö Hannele Pokka, YM, TEM, VM, STM, Kuntaliitto, JLY, EK, YTP, Suomen Yrittäjät, MTK + lisäksi asiantuntijoita mm. KKV:sta
- Mietinnön pohjalta laaditaan tarpeelliset säädösmuutosehdotukset jätelakiin ja hankintalakiin.
 - Hallituksen esityksen on tarkoitus valmistua kevätkaudella 2017

Käsiteltäviä aiheita mm.

- Tehdyt vaikutusarviot
- Selvityksen tekijän väliraportti (syyskuu)
- Toissijaisen jätehuoltovastuun kehittämistavat
- Kuntien jätehuollon vastuurajauksen toteuttamistapa
- Selvityksen loppuraportti (marraskuun alku)
- Säädösehdotukset
- Säädösehdotusten vaikutusten arviointi
- Tavoitteena HE-muoto

Jätesäätelyn keventämisreitit

Jätemateriaalin ympäristöllisestä sääntelystä aiheutuva taakka voi vähentyä joko jätestatuksen päättymisen kautta tai siten, että sääntelyä sujuvoitetaan tai kevennetään (statusta muuttamatta)

Jätesäätelyn vertailua ja kansallista viritystä

Valmistumassa selvitys:

"National implementation of the waste permitting obligations in various EU-countries – a comparative report"

Suomi, Englanti,
Alankomaat, Tanska

kirjoittaja: Nicoleta Kaitazis/Syke

Käynnistymässä tutkimushanke:

- Kansallisen End of Waste-säätelyn vaikuttavuus
 - selvitetään kansallisen EoW-säätelyn tarve, edellytykset ja mahdollinen sisältö
- 10/2016-6/2017
- YM:n tilaama, SYKE-vetoinen hanke
 - Vastuullinen vetäjä Jussi Kauppila

MARAMASA-asetukset

- Kaksi erillistä asetusta
 - MARA eräiden jätteiden hyödyntäminen maarakentamisessa – *vanhan (591/2006) uudistaminen*
 - MASA maa-ainesjätteiden hyödyntämistä – *kokonaan uusi*
- Lupamenettelyn korvaava ilmoitusmenettely (on/off-rekisteröinti)
- Tavoitteena täysin sähköinen ilmoitus
 - Hyödyntämiskohde merkitään myös maaperän tilan tietojärjestelmään
- Asetusten tavoitteena
 - Korvata jätemateriaaleilla maarakentamiseen muutoin tarvittavien neitseellisten luonnonvarojen käyttöä ja vähentää siitä aiheutuvia haittoja
 - Helpottaa päätöksentekoa ja keventää hyödyntämisen hallinnollista menettelyä riittävää ympäristönsuojelun tasoa vaarantamatta
 - Parantaa alalla toimivien yritysten toimintaedellytyksiä, yhdenmukaistaa toimintakäytäntöjä ja parantaa niiden laatua

Soveltamisala

- Lähtökohtana jätteiden laitos- ja ammattimainen hyödyntäminen väylä- ja aluerakentamiskohteissa tietyin rajoituksin
 - MARA rajattu teollisuus-, varasto-, jätteenkäsittely- ja liikennealueille tai vastaaville alueille sekä ulkoliikuntapaikoille
 - MASA koskee myös muita alueita maa-ainesten sisältämien haitta-aineiden perusteella rajattuna
- Sovelletaan AINOASTAAN suunnitelmalliseen rakentamiseen
 - Lainsäädäntöön (mm. MRL, maantielaki, ratalaki, VNA yksityisteistä, KEMERA-laki) perustuva lupa, ilmoitus tai kunnan rakennusjärjestys
 - Lähtökohtana aito tarve -> rahoitus ja rakennuttaja

Soveltamisalaan kuuluvat jätteet

MARA - vanhat

- betonimurske
- kivihiilen-, puun- ja turpeenpolton lento- ja pohjatuhkat, leijupetihiekka

MARA - uudet

- tiilimurske
- käsitelty yhdyskuntajätteenpolton kuona
- asfalttimurske
- valimohiekat
- rengasrouhe ja –granulaatti
- kalkki (stabilointikäytössä)

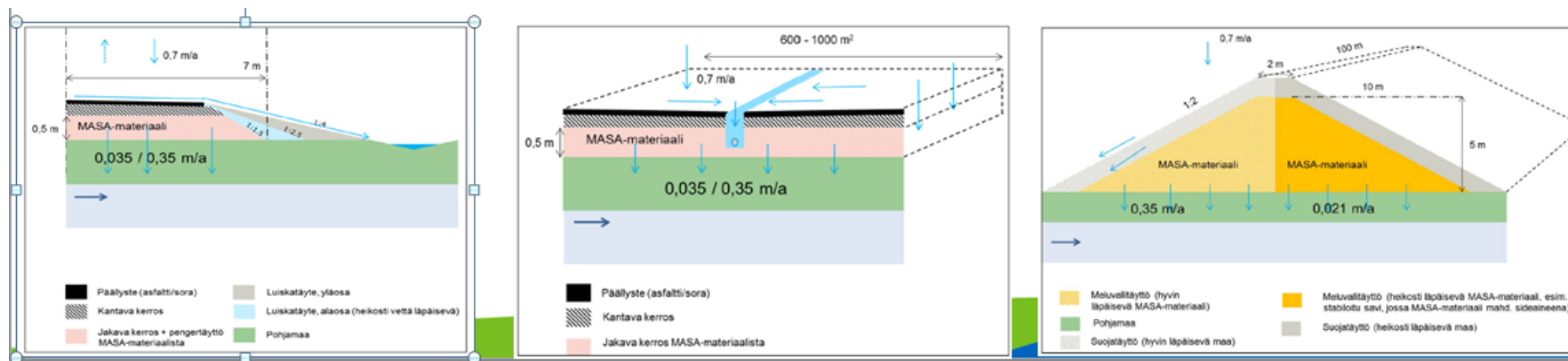
MASA

- pilaantumaton maa-ainesjäte
 - $C <$ kynnysarvo tai tausta
- haitallisia aineita sisältävä maa-aines
- rakennusjätettä sisältävä maa-aines
- stabiloitu maa-ainesjäte ja sedimentti
- käytetty hiekoitus- ja raidesepeleli

Pilaantumattomuus	• Ei pilaantumisen vaaraa käyttö- tai sijoituspaikassa • Osoitettava tarvittaessa tutkimuksin
Varmuus	• Ei pitkäaikaista varastointia • Hyötykäyttö varmaa
Suunnitelmallisuus	• Suunnitelma, jolla voidaan osoittaa, että maa-ainekselle on todellinen tarve. • Esim. asemakaava, rakennus- tai toimenpidelupa, tie- tai ratasuunnitelma, ympäristö-, vesi- tai maa-ainestenottolupa
Muuntamattomuus	• Ennen hyödyntämistä ei ole tarve tehdä muuntamistoimia • Muuntamisena ei pidetä lajittelua, seulontaa, murskausta tai muuta vastaavaa mekaanista esikäsittelyä

Uusi yhteinen ympäristökelpoisuusperusta

- Luovutaan pysyvän jätteen kaatopaikkakelpoisuuskriteereihin perustuvista raja-arvoista
- Hyödynnetään kuitenkin samaa ympäristökelpoisuusfilosofiaa
jätettä sisältävä materiaali -> vajovesi -> pohjavesi -> tarkastelupiste
- Uudet raja-arvot ja käytettävän jätteen määrä riippuvat rakennetyypistä
 - tie, kenttä, valli, täyttö, käyttö stabilointiaineena
- HUOM! Lasketut viitearvot $\neq$ asetuksen raja-arvot
 - Päätösanalyysi lopullisten raja-arvojen asettamiseksi

Aikataulu

- Uutta MARA-asetusta luonnosteltu kesän ja alkusyksyn aikana
 - MASA tulee noudattamaan samaa rakennetta pääpiirteittäin
- Tavoitteena saada MARA/MASA-ilmoituslomake sähköiseksi; SYKE tekisi kevääseen 2017 mennessä
- Tiukka tavoiteaikataulu: asetukset valmiina ja voimassa keväällä 2017
 - Ennakkonotifioitava komissiolle
 - MASAn osalta aikalisä
 - rakentamisen yhteydessä kertaluontoisesti syntyvä jäte
 - ei laitosmaista toimijaa
 - osa jätteistä ”haitattomia”, toisaalta haitallisten aineiden kirjo voi olla laaja

Kierrätys Hankkeita ja häiriötilanteita

- **Yhdyskuntajätteen kierrätys hankkeiden ideahaku**
 - hakuaika 1.9.- 3.10.2016
 - parhaat hankeideat valitaan jatkoon marras-joulukuussa.
 - etsitään erityisesti uusia toimintatapoja yhdyskuntajätteen kierrätysasteen nostamiseksi sekä alueellisia hankekokonaisuuksia
- **Valmisteilla häiriötilanteiden jätehuoltoa koskeva lainsäädäntötyö**
 - Soveltamiskynnys korkealla
 - Viranomaisen vastuu jätehuollon järjestämisestä, viranomaisen toimivalta
 - Poikkeus luvanvaraisuudesta häiriötilanteessa

VALTSU valmisteilla

- Valtakunnallinen jätesuunnitelma vuoteen 2022
- Kohdennetut keinot kierrätyksen kasvuun – KEIKKA-projekti
 - Yhdyskunta- ja rakennusjäte
 - Ohjauskeinoja kierrätys- ja materiaalitehokkuustavoitteisiin pääsemiseksi
- Aluehallintouudistuksen myötä alueelliset jätesuunnitelmat loppunevat
 - Sisältöä siirretään VALTSUun
- Yleisötilaisuus VALTSUsta 31.1.2017
 - Lausuntokierros tämän jälkeen

Painopisteet

1. Rakennus- ja purkujäte (sis. maarakentamisen jätteet)

2. Biohajoavat jätteet ja ravinteiden kierto (koko tuotanto-kulutusketjussa, sis. lietteet)

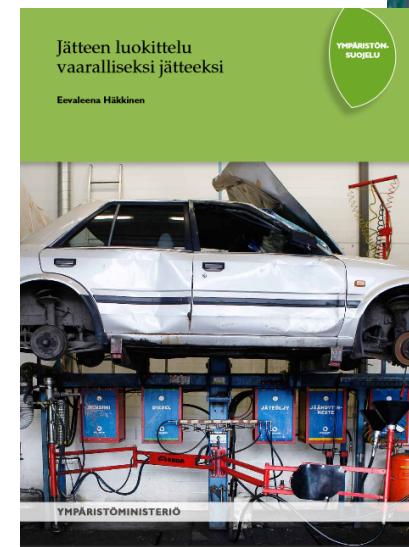
3. Sähkö- ja elektroniikkalaiteromu

4. Yhdyskuntajäte

www.ymparisto.fi/valtsu

Julkaisuja

- **Kierrolla kärkeen - Suomen tiekartta kiertotalouteen 2016-2025**
 - <https://www.sitra.fi/julkaisut/Selvityksiä-sarja/Selvityksia117.pdf>
- **Jätelakiopas - Yhdyskuntajätehuoltoa ohjaavat säännökset (5/2015)**
 - <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/158367>
- **Jätteen luokittelu vaaralliseksi jätteeksi (1/2016)**
 - <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/74873>
- **POP-jäteohje (4/2016)**
 - <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-4627-5>

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Kiitos!

anna-maija.pajukallio@ym.fi